СВОБОДА — SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК — UKRAINIAN DAILY

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ.

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ТРИ ЦЕНТИ. РІК XXXII. Ч. 199. Джерзи Сіті, Н. Дж., второк, 26. серпня, 1924. VOL. XXXII. No. 199. Jersey City, N. J., Tuesday, August 26, 1924. THREE CENTS

Женщина кандидаткою на ґовернора стейту Тексас. Побили кандидата Ку Клакс Клена.

ОСТИН, Тексас, 23. серпня. — При демократичних номінаційних виборах на ґовернора стейту Тексас побідила пані Міріем А. Ферґасон значною більшостю голосів.

Обчислення показують, що вона здобула 82,000 голосів більшости.

Вона виступала проти Ку Клакс Клена і побила його кандидата Феликса Рабертсона з Даллас, Тексас.

ХВАЛЯТЬ ДЕЙВИСА ЗА ПРОМОВУ.

ВАШИНГТОН, Д. К., 23. серпня. — В тутешніх політичних кругах висловлюються з признанием про промову демократичного кандидата Джана В. Дейвиса, в якій він заявився проти Ку Клакс Клена.

Демократи і републиканці признають, що він сим значно поправив свої вигляди вибору.

Републиканці особливо звертають увагу на се, що сею заявою Дейвис здобув собі голоси Айришів.

Вони тепер настоюють на Кулиджа, щоб і він заявився проти Ку Клакс Клена, але одночасно завважують, що ся заява буде спізнена і стратить свое значінне.

ДОС ОСУДЖУЄ І БОРОНИТЬ КУ КЛАКС КЛЕН.

ОҐОСТА, Мейн, 23. серпня. — Сьогодня промовляв тут републиканський кандидат на заступника президента, Чарлз Дж. Дос.

З уваги на виступ демократичного кандидата на президента Джана В. Дейвиса проти Ку Клакс Клена він також хотів заявитись у сій справі і сказав, що він проти Ку Клакс Клена, але признае, що богато Американців пристае до сеї орґанізації „в інтересі права і закона".

Републиканці, котрі в стейті Мейн звязалися з Кленцями, вважають, що заява Доса се радше оборона ніж осуд Ку Клакс Клена.

Дос говорив ще теж про юнії, які теж намагався критикувати за „вимушуванне" своїх домагань.

РОДИННА ТРАГЕДІЯ НА РІЦІ.

НЮ ЙОРК, Н. Й., 24. серпня. — Сьогодня вибрались малою моторовою лодкою на прогульку рікою Гудсоном Реймонд Геррингтон і пані А. Г. Лунс з двома синками, 11-літним Ролендом і 6-літним Голмсом.

Біля Кротон Пойнт залили лодку филі і з ними малого Голмса. Тоді мати миттю кинулась у воду його ратувати, але филі їй не дали і вона ніяк не могла допасти руками до синка. Небаром малий Голмс пішов під воду, а за ним тонула і мати. Бачучи се, Геррингтон і другий синок тонучої мами скочив у воду на ратунок. Та і вони вже нічого не могли вдіяти і були-б теж потонули, якби не був надіхав малий прогульковий корабель Томас Мілліярд, якого капітан вислав моряків з човнами ратувати потопаючих. Моряки виратували Геррингтона і малого Роленда ще живими, а відтак коли і мати останнього виплила на верх води, виратували і її. Вона ще показувала знаки життя, як її винесено на корабель, але зараз віддала духа. Малого Голмса не найдено. Роленд остався протягом кількох хвилин без матери і без брата.

Сій трагедії приглядалось з острахом 500 прогульковців, що були на кораблі Томас Мілліярд.

НАЇЗД КОМАРІВ НА ШИКАҐО.

ШИКАҐО, Ілл., 24. серпня. — Нині появилися в північних і західних передмістях міста Шикаґо великі хмари комарів (москіто).

Язва сталась така страшна, що міська влада поручила всім батькам, щоб увесь день не випускали дітий з хат. Одначе всетаки богато дітий було на дворі і захоріло наслідком укушень.

ПРО РЕВОЛЮЦІЮ В БРАЗИЛІЇ

Бразилійська українська ґазета Праця, котра виходить в Прудентополісі, в провінції Парані, недалеко терену, обхопленого революцією, писала у виданню з 17-ого липня с. р.:

Дня 5. с. м. мала вибухнути військова революція в Сао Павльо. Часть війска федерального і часть поліції провінційної збунтувались і увязнила команданта другого військового федерального округа ґенерала Абіліо де Нороня, й окружила палату президента провінції та інші важнійші урядові забудови.

Як подають часописі, війска вірні урядови, бороначи палати президента в початках битви, мали уступити, а опісля мали перейти з дефензиви в офензиву. Хоча ситуація мала бути досить поважна, наразі вже спокій. Получення телеґрафічні мають бути перервані, зелізниці функціонують лиш до Жаґвараіви. Війска стягають з ріжних провінцій. Стан облоги оголошений на 60 днів в Сао Павльо, Ріо і в федеральному дистрикті.

Революція вибухла в річницю революції учеників військової школи на Копакабана в Ріо. Одні часописі подають яко причину революції невдоволенне з французьких інструкторів; інші — невдоволення проти провінційного уряду в Сао Павльо; ще інші — непорядки на зелізниці Сао Павльо — Ріо-Гранде.

ЧИСЛЕННІСТЬ ПІШИХ АРМІЙ НА ПОЧАТКУ ВІЙНИ І В ТЕПЕРІШНІЙ ЧАС.

Харківські „Вісти" з дня 29. липня ц. р. подають понизшу, порівнюючу табелю про скількість війська в поодиноких державах в 1914 і в 1924 рр.: Росія в 1914 р. — 1,500.000, в 1924 р. — 562.000, Франція 846.000—670.000, Англія 422.000—281.000, Америка 104.000—135.000, Брит Індія 316.000—277.500 Італія 305.000—250.000, Румунія 105.236—134.425. Японія 235.000—236.000, Німеччина 652000—100.000, Австро-Угорщина 403.000, Австрія (тепер) 30.000 Угорщина (тепер) 35.000, Болгарія 74.000—33.000, Південно Славія 36.000—100.000 (зимою) —200.000 (літом), Чехо-Слов. 150.000, Греція 31.00—75.000, Іспанія 146.000—216.000, Портуґалія 47.000—40.000, Туреччина 210.000—115.000. Персія 70.000—33.000, Афґаністан 80.000—50.000, Норвегія 80.000—119.000, Швеція (в 1916 р.) 50.000—56.000, Фінляндія —28.000 Естонія —14.000, Латвія —35.000, Литва — 35.000, Польща—241.800, Китай 800.000—1,165.000.

З КИЇВА.

Один Українець пише в листі з Києва таке:

У нас настрої не веселі. Неврожай дуже прикрий. Місцями між селянами пішла правдива паніка. Почали рзіати худобу. В урядових сферах нібито почались вже заходи, щоби не допустити до голоду. Не знаю на скільки вони будуть успішні та енергійні.

В академічних кругах тривожні вісти про якусь реформу Академії, проєктовану згори. Обіцянки, що з осени матеріяльне становище Академії дуже поправиться, тепер з огляду на неврожай сильно притихли. Треба думати про те, щоб не дати культурному життю пійти назад. Покищо і уряд й громадянство тримаються. Всі цікаві що буде з 1. серпня с. р. останнього реченця обовязкового засвоєння урядовання українською мовою і переходу на українське діловодство.

ВИСОКІ ПОЛЬСЬКІ ДОСТОЙНИКИ ОБМАНЦЯМИ.

До львівської прокуратури карного суду, вплинуло донесення одної вдови проти „віцепрезидента" одного з львівських урядів, як проти звичайного обманця. Пан „віцепрезидент" підступно добув від тої пані вартісні акції і згодом повернув їй инші нічого не вартні. Цю вістку подае „Ґазета Щодзенна" під наголовком „Високі дигнітаж оскаржони о ошуство, отже жерело в таких справах надзвичайно авторитетне. Названий півофіціяльний орган, команди львівської поліції додае, що ми моглиби навести декілька таких випадків, і бідкае, що високі польські достойники забувають на свое урядове становище і бавляться у біржевих маклерів, що торгують акціями і валютами.

СЕРЦЕ НА ПРАВО.

У місті Крістчерч, у новій Зеляндії, лікарі ствердили, що один тамашній 6-літний хлопець мае печінку і серце на правім боці. Всі инші органи мае зовсім нормальні, е дуже міцний та здоровий. Як бачите природа не е така непохитна у своїх законах.

НОВИЙ ЕПИСКОП ДЛЯ УЖГОРОДУ.

В неділю 3. серпня с. р. по скінченню уніоністичного конґресу у Велеграді висвячено у Велеграді на гробі св. Методія о. Ребея, дотеперішнього адміністратора Мукачівської епархії на грецько-католицького епископа в Ужгороді. Хиромантії довершили перемиський епископ Коциловський, пряшівський Наряді і кошицький Фішер.

ПАПА, МОДА І ЖЕБРАКИ.

Як відомо папа у свій час видав у Римі поручення не приймати до причастія дам які приходять до церкви у декольтованих сукнях. Офіціяльний ватиканський орган „Оссерваторе Романо" стверджуе, що число жінок, що приходять до сповіди, понизилися з цього часу на 50 проц. Маемо тут до діла з несміливостю вражливих Італянок, які лякаються, щоби з огляду на одіж не зустрілись у церкві з докорами, з боку священників. З другого боку: зменшення присутности багатих жінок у церкві відбилося на підцерковних жебраках. Римські жебраки звернулись до папського престолу з прохаючою нотою змінити свої суворі прикази, які відбирають їм засоби до життя.

ЛІКАРСТВО ПРОТИ КУРЕННЯ

Вожд грецьких републиканців ґенерал Плястірас держить усе в руці, коли е сам чотки. Коли збере його велика охота покурити забіраеться числити зерна чоток і числить так довго, аж не відійде йому охота курити. Того спообобу навчився Пластірас від Турків. І бувший каліф уживав такого способу. Ще й теж у Швайцарії, коли каліфови захочеться курити, витягае з кишені великі чотки богато більші, як їх мае грецький ґенерал і числить доти, доки не відхочеться йому курити.

ЕСПЕРАНТО МОВОЮ БОГОСЛУЖЕНЬ.

У Відні відправлено останньої неділі в церковці Мінoритів Службу Божу мовою еспіранто.

ПОЕТИЧНЕ ОГОЛОШЕННЄ

В одному з китайських часописів можна було перечитати таке поетичне оголошенне:

„Я е молодою, повною чару дівчиною. Мое волосся веться кучерями, що нагадують хмарки на небосклоні. Тіло мое, ясне, свіже, покрите ніжним пухом мов цвіт; вираз мойого облича е рухливий і змінчивий, як листок плакучої верби, колиханий леготом. Мої чорні очі кидають блисками, що нагадують місячне проміннє. Маю стільки особистого майна скільки треба, щоб могти перейти зі своїм подругом крізь життє, мов у чарівному сні, рука в руку зі сплетеними пальцями, маючи до роботи в день —численне хризантем, в ночі—зір, що зоріти муть над нами. Коли це оголошення зверне на себе увагу людини — благородної, розумної, і непоганої з виду, то поеднаюся з нею на все життє, а по смерти спочивати му біля нього в гробниці з рожевого мармору..."

БАНДИТИ В ЗБАРАЩИНІ.

Нічю з 28. на 29. м. м. біля села Лисичинці в Збаражському повіті убито двох польських жандармів Скавіньского і Павлендра. З убитих стягнено одіж, білля і зброю. Припускають, що вчинку доконали бандити зпоза кордону. Дня 21. м. місяця убито на дорозі з Джускополя до Стоянова купця Арта Байфоґля.

ЧИ ВИ ЗНАЄТЕ, ЩО

Населення Злучених Держав побільшилося о сім міліонів протягом послідних чотирох літ? Чи Ви знаете, що Мюред турецкі цигаретки пакуються в картонові пачки і для того Мюред марті тузин пачок инших цигареток?

Правительство Данії приняло проєкт закона на розоруженнє держави.

КОПЕНГАҐА, столиця Данії, 23. серпня. — Данський міністер оборони Расмуссен виготовив законопроект, на основі якого данська армія і міліція мае бути знесена, а на місце міліції мае бути введена тільки резерва поліції.

Сей законопроект приняв нині увесь теперішній соціялістичний кабінет Данії.

Кромі сухопутної армії на основі сього законопроекта мае бути скасована також данська фльота, а саме мають бути скасовані военні кораблі для оборони побережа і кружляки. Мае остатись лише 5 маленьких пароплавів, які мати-муть меньше як по 700 тон містоти, а також лодки для контролі морської риболовлі. Держава мае мати на службі всього 200 моряків. Кошт морської фльоти по новому пляні мае виносити всього $1,000,000.

Лише воздухоплавну службу Данія мае задержати в цілости.

МАРКС ГОВОРИТЬ ЗА ПЛЯНОМ ДОСА.

БЕРЛІН, 23. серпня. — Німецький канцлер др. Вільгельм Маркс апелював сьогодня до парляменту, щоби приняв плян Доса і лондонську умову, заявляючи, що іншого способу для розвязки теперішньої ситуації немае, та що коли німецький парлямент відкине тепер сей проект, то вже нема надії на приеднанне до співділання Америки.

ХОТЯТЬ АМЕРИКАНЦЯ НА ДИКТАТОРА ЕВРОПИ.

НАРИЖ, 23. серпня. — Лондонськаконференція запросила Американця Овена Д. Янґа, котрий разом з Досом зладив так званий „плян Доса" на становище „ґенерального комішенера репарацій". Се було-б дуже важне становище і тому йому придають назву „диктатора Европи".

Янґ спершу відкинув предложенне, але англійські й американські фінансісти вірять, що він ще змінить свій погляд і прийме пропозицію.

В поінформованих кругах кажуть, що властивим автором „пляну Доса" е не Дос але Янґ, одначе републиканські фінансісти сховали імя Янґа, котрий е демократом, в тінь, а висунули імя Доса для аґітації за ним, бо заздалеґідь призначили були його на кандидата на заступника президента. Колиб Янґ приняв становище „диктатора Европи", то републиканці стратять на славі, яку вже здобули собі були при помочі імени Доса.

ХОЧЕ, ЩОБ АМЕРИКА ПРИСТУПИЛА ДО ЛІҐИ НАРОДІВ.

БЕРН, столиця Швайцарії, 23. серпня. — Міжпарляментарна унія приняла нині запрошенне президента Америки Кулиджа, щоби її річні збори в 1925 році відбулись у Вашинґтоні.

Німецький член унії, бувший голова німецького райхстаґу (парляменту), Павль Лебе, сказав, що він вірить, що нарік Німеччина вже буде належати до Ліґи Народів, а як члени унії зберутся у Вашинґтоні, то вони заявляться у 20 мовах, що Америка повинна приступити до Ліґи Народів.

АНГЛІЙСЬКИЙ ПРЕСТОЛОНАСЛІДНИК ВИХАВ ДО АМЕРИКИ.

САВТЕМПТОН, Англія, 23. серпня. — Нині відіхав відсі Валійський князь пароплавом Беренґарія до Америки.

СКОРОЧЕННЄ ВІЙСЬКОВОЇ СЛУЖБИ.

БРУКСЕЛЯ, столиця Бельґії, 23. серпня. — Бельґійське правительство приготовило плян скорочення військової служби о 2 місяці.

ПОЛІТИКА ДЕ ВАЛЕРИ.

ДАБЛИН, столиця Ірляндії, 24. серпня. — Провідник ірляндських републиканців Імонн де Валера промовляв нині на великому зібранню в Дондолк.

Він сказав, що він не ставиться ворожо до інших політичних ґруп в Ірляндії, а навіть шануе їх, і не тільки їх, але таксамо шануе нарід англійський, а зокрема шотляндський і валійський, але домагається, щоб шановано і ірляндських републиканців. В їх імени він візвав всіх Ірляндців світа, щоб станули до боротьби за ірляндську републику.

РОСІЙСЬКУ КНЯГИНЮ ЗАСУДЖЕНО ЗА КРАДІЖ.

ПАРИЖ, 23. серпня. — Тутешній суд засудив нині княгиню Евгенію Ґоліцин, жінку відомого російського шляхтича, князя Миколи Ґоліцина, на 2 місяці вязниці і грошеву кару в сумі 200 франків за крадіж шовкових матерій з тутешніх склепів.

Вона до вини призналась і сказала, що крала з нужди. З уваги на її вік, 60 літ, і на здоровле її не держано в слідчій вязниці і міжтим вона втікла до Швайцарії.

ЧОЛОВІК ПЕРЕБІГ КОНЯ.

ЛОНДОН, 23. серпня. — В тутешній Хрустальній Палаті перегонявся 6 днів відомий 59-літній біґун С. В. Гарт з перегоновим конем. Перегони скінчились нині повною і рішучою побідою Гарта.

Чоловік і кінь бігли 5 днів по 10 годин, аж останнього дня нині кінь не видержав цілого біґу і його усунено. Чоловік перегнав був уже коня на 8 миль і осягнув побіду.

Загалом за 6 днів Гарт перебіг 345 миль, а кінь 337 миль.

ЗЕМЛЕТРУС В ТУРКЕСТАНІ.

МОСКВА, 20. серпня. — Із Семиреченска в Туркестані повідомляють, що там було землетрясенне, яке спричинило смерть 41 душ. Через знищенне домів 8,000 душ осталось бездомними.

„SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays, at 83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.
Edited by Editorial Committee.
Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911, under the Act of March 8, 1879.
Acceptance for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

SUBSCRIPTION RATES: Three cents a copy.		ПЕРЕДПЛАТА: Поодиноке число три центи.	
One year	$ 7.00	На рік	$ 7.00
Six months	$ .75	На пів року	$ 3.75
Three months	$ 2.00	На три місяці	$ 2.00
Foreign and Jersey City Rates:		В Джерзи Сіті і Заграницею:	
One year	$10.00	На рік	$10.00
Six months	$ 5.00	На пів року	$ 5.00
Three months	$ 2.75	На три місяці	$ 2.75

За кожду зміну адреси платиться 10 центів.
За оголошення редакція не відповідає.
З Канади належить висилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.
Телефон „Свободи": 498 Montgomery. Тел. У. Н. Союза: 1838 Montgomery.
Адреса: "SVOBODA", 83 GRAND STREET, JERSEY CITY, N. J.

100,000.

Большевицькі редактори з Ню Йорку, відомі з того, що не знають ані не розуміють ані соціялізму, ані комунізму, ані большевизму, замісць нищити ненависний їм соціялізм, а ширити глупий московський чорносотенний большевизм, мусять з конечности займатись лайками, сплетнями і брехнями у своїх виступах — проти націоналістів.

Вони уміють гавкати, що українські націоналісти „вкрали" чи „розтратили" $100,000, які зібрав У. Н. К., і $100,000, які зібрано для Галицького Правительства; далі на Петрушевича і на всіх, хто не величае кровавої Москви, скупаної не в крови буржуїв, а в крови робітників і хлопів.

Вони добре знають, що сих гроший ніхто не „вкрав" ані не „розтратив". Вони знають, що їх зложили Українці на політичну державницьку боротьбу, таксамо як другі народи складали і складають, та що сі гроші були на сю ціль вжиті. Вони знають теж, що се дуже малі суми в порівнанню до тих сум, які складали другі народи. Але гавкають, бо на те й вони е і се-ж їх одиноке оруже.

При сьому вони гадають, що гавканнем заглушать голоси народу, котрий питаеться:

1. — А хто знищив Україну не на $100,000, — але на ДЕСЯТКИ МІЛІЯРДІВ ДОЛЯРІВ і ще далі нищить і решту її добра вивозить в Москву, або заграницю для комісарів, комісарчуків і підкомісарчуків платних а ненаситних, котрих тепер найдете навіть в Ню Йорку?

2. — А хто убив машиновими крісами і гарматами (тисячі „упорствующих" селян, цивільних і безоружних горожан, в Київщині, Полтавщині і Чернигівщині убивано масово гарматами неначе диких звірів) та примусовим голодом (бо збіже вивезено в Московщину) 10,000,000 ЛЮДИЙ НА УКРАЇНІ?

3. — А хто віддав ляцьким панам у панщину і неволю ВІСІМ МІЛІОНІВ УКРАЇНСЬКОГО ЧОРНОРОБОЧОГО НАРОДУ, соромним договором з Риги, дня 18-ого березня, 1921, який алїянти потвердили дня 14-ого березня м. р.?

4. — А хто тепер далі винищуе нечуваним способом Україну?

5. — А хто із зруйнованої України, яку щойно тепер можна назвати дійсною руїною, вивозить ОСТАННІЙ ДОРОБОК в Московщину?

Але сього вони не заглушать глупеньким криком про $100,000.

Бо московські большевики кожде село на Україні обрабували більше як на $100,000, не вчисляючи вже страти в людях, яка перевисшуе втрати матеріяльні (на 50,000 громад на Україні випадае пересічно страта в людях ізза большевицьких убийств і примусового голоду та хоріб — по 200 душ на одну громаду!), а кождий большевицький комісар заграницею річно самий особисто витрачуе більше як $100,000.

Всі большевики стоять нині перед українським народом ЯК ЗЛОЧИНЦІ і яко злочинців він їх буде судити, а одвічати вони будуть за МІЛІОНИ УБИТИХ РОБУЧИХ ЛЮДИЙ і за МІЛІЯРДИ ДОЛЯРІВ убитих і живих робучих людий на Україні, заграблені обжалуваними, — а не за $100,000, які зібрали і видали українські націоналісти на політичну державницьку боротьбу.

Длятого се їм цілком не поможе, як до своеї оборони дадуть суму $100,000, яка до них цілком не причасна.

Нехай радше готуються до оборони перед судом народу, який зблнжаеться, за страшні криваві злочини новомодних червоних Іванів Грозних і Петрів Великих.

Прецінь і Большевики чогось досягнули.

Російська большевицька ґазета Правда, яка виходить в Москві, пише таке:

„Алькоголь грозить заливом зародків нового життя. Безмежні простори російської советської републики плавають в отруті „самогону", пива, вина й спірту. Два перші місяці організованої боротьби проти кокаїнізму в Москві виказали, що 5 процент кокаїністів се робітники. Скількість дітий, які вживають кокаїни, рахуються на тисячі. В 1923 р. находили на улицях Москви місячно пересічно по 2,000 безпамятно пяних. В перших місяцях 1924 р. се число збільшилось ще на третину. Боротьбі з алькоголізмом перешкоджують самі робітники, які інтересовані або в продукції алькоголю або у споживанню його".

• •

Значить, що всетаки щось із большевизму осталось. Бодай те, що люди під большевією затроюються вже не тільки горівкою але й кокаїною. І се затроюванне поширилось уже і на дітий.

Люди затроюються кокаїною на те, щоб на хвильку чутись молодими, щасливими, радими жити. Вони на хвильку забувають [illegible] життє і почуваються іншими людьми, ще не [illegible] здоровле.

Се значить, що під большевією люди стратили здоровле й охоту до життя; що вони вже не жиють, а мучаться. Жити можуть лише ту хвильку, як зажиють кокаїни.

Замітно, що се роблять робітники, яким большевицькі кльовни обіцяли рай, і навіть їх діти, малі школярі. Се показуе, яке життє робітників. Се теж показуе, що і малолітні діти під большевією, вже в молодому життю, у квіті життя, — не жиють, а мучаться. І тому вони хотять бодай на хвильку перенестись у якесь інше життє, у життє щасливе і буйне.

Кокаїнованне дуже шкодить здоровлю і руйнуе його, але під большевією люди і так його не мають, так що їм по сьому! Вони й про нього не дбають і шукають його бодай на хвилиночку при помочі отрути.

Се те, чого большевики досягли большевизмом. Се той рай, що вони принесли.

Але як штучний большевизм, так штучний і їх спосіб, щоб осягнути сей рай. Сим способом е кокаїна. Вона переносить наділених раем до раю, але не большевицького, а позабольшевицького, і тільки на хвильку.

Та добре і се, а то здавалось, що большевики зовсім нічого не дадуть своїм підданим.

Треба їм признати, що кромі большевизму дали кокаїну, а не виключене, що їх „специ" ще яку третю трутину принесуть.

БОГДАН ХМЕЛЬНИЦЬКИЙ

Характеристика великого Гетьмана.

(Докінчення).

Що до инших станів то політика Гетьмана зразу вагалася, чи вибрати напрям більше консервативний, чи демократичний. З початку силою обставин Хмельницький стояв у близьких звязках з селянством. „Не лишу я мужицтва, бо це права рука наша", говорив він Полякам, що бажали привернути кріпацтво. Але дальше у будові держави Гетьманови була потрібна шляхта і він мусів зробити їй деякі соціяльні уступства. Але при всьому тому дуже обєктивно відносився і до одної і до другої сторони: панам не дозволяв піднімати їх давніх шляхетських претенсій, — селянам не давав безумно нищити панського добутку і ширити безладдя в державі.

Окремою опікою окружив Гетьман **церкву** — адже війна піднялася також в імя релігійної справи. Церкви і монастирі дістали богаті надання і привілеї. Уцерковні справи Хмельницький не мішався, полишав їх духовенству. Але теж гостро і рішуче виступив раз проти київського митрополита Сильвестра Косова, коли він захотів на свою руку вести політичні переговори з Поляками.

Економічне життя України подавало також ріжні питання до розвязки. Щасливо розвязано **земельну справу.** З початком повстання, як Поляки залишили Україну, остали тут великі простори землі без власника, так державні маєтности, як і приватні. Частину цих маєтностей передано на утриманне урядів, бо урядовці тоді не діставали плати у грошах, — решту розділили між себе козаки. Це козацьке землеволодіння довгий час було непевне, бо Польща у всіх переговорах з Гетьманом жадала, щоби привернено шляхотську власність. Але хоч у деяких умовах з Поляками Гетьман приймав це домагання, то в дійсности ніколи його не реалізовано, бо всякі проби привернення панської влади підіймали народ до нового повстання і давали причину до війни. І так козаки залишилися на своїх займанщинах.

Цей новий поділ землі показався дуже корисний для **народнього господарства.** Козаки вели хозяйство більш інтензивне як шляхта. Один подорожний із сходу, архідіякон Павло алепський, що 1654 р. переїздив через південну Україну, не міг надивуватися, як бачив усюди безмежні лани пшениці, оселі з великими садами, пасіки, млини, водні фабрики і незвичайно густу людність по всіх худорах, селах і містечках.

Україна дійшла до такого розвитку і добробуту, що й сама могла прожити своєю продукцією і мала незмірені скарби на експорт. Треба було тільки забезпечити молодій державі вигідні **торгівельні шляхи.** За польських часів весь вивіз із України ішов на захід у район Висли. Тепер війна на довгий час перепинила всяку комунікацію в цей бік. Але союзи з Кримом, Туреччиною і меншими наддунайськими державами відчинили Україні нові торгівельні дороги на Балкан, — звідтам ішов також головний імпорт в українські землі. Ця торгівля, як і з другого боку зносини з Московщиною могли безпечно нагородити втрату західних ринків.

У звязи з цим впорядковано українські **фінанси.** Тодішня податкова система накладала головний тягар податків на ці верстви, що не були обовязані до військової служби, на міщанство і селянство. Але Хмельницький рахувався з военними обставинами і тільки поволі й обережно заводив прямі податки. Головного жерела державних прибутків він шукав де инше, — у податках посередніх. Цла від продуктів привожених і вивожених з України (т. зв. індукта) і оплата за продажу напитків (т. зв. аренда) це були ці доходи, якими найбільше користувався державний скарб.

Це будування нового життя України велося серед безнастанної війни. За десять років гетьманства Хмельницького не було й одного спокійного року, колиб можна перевести демобілізацію війска і віддатися вповні мирній праці. У цій боротьбі рішалися два найважніші питання державного істнування України, — зединення українських земель і державна суверенність.

Хмельниччина дала нашому народови свідомість **національної едности.** Походи козацьких війск аж до окраїн нашиї території, в Галичину і Холмщину, розбудили усюди почування приналежности до одного народа і бажання зединитися в одній державі. Сам Хмельницький у славнозвісних розмовах з польськими послами в Переяславі 164 р. як західню межу України значив ріку Вислу. Але зразу повелося покласти західню границю держави тільки на ріку Случ (притоку Припеті), — половина українських земель остала під чужою владою, польською. Це була головна причина, чому безнастанно відновлювалася війна з Польщею, — західня Україна бажала зединення з Придніпрянщиною. Під сам кінець гетьманства Богдана врешті ці бажання почали здійснюватися: у переговорах зі Швецією 1656—1657 р. поведено знов державний кордон по етноґрафічній межі, так що і Холмщина і Галичина мали знайтися в границях української держави. Живі потреби держави казали навіть переступити етноґрафічну лінію, — Хмельницький бажав зединити з Україною Білу Русь, країну близьку Українцям культурою, і в такий спосіб добути границю з Прусами і близький доступ до Балтійського моря.

Ці мирові пляни при творенні державної території показували виразно, що Україна є сильним живучим орґанізмом, що зуміє знайти собі самостійне місце серед инших держав Европи. Вирішалася справа **суверенности** України. В перших роках Україна трактувалася все як васальна держава під протекторатом то Польщі, то Туреччини, то врешті Московщини. Але чужа опіка принесла Україні такі сумні досвіди, що Хмельницький на склоні свойого віку рішився скинути всяку залежність від сусідів і почав вести Україну як вповні самостійну державу. Проти Польщі і Московщини, двох держав, що хотіли удержати свою владу на Україні, він уложив союзи зі Швецією, Семигородом, Молдавою, — Україна мала увійти як рівноправний контрагент між европейські держави. Передчасна смерть Гетьмана знищила ці замисли.

Як поглянемо разом на всю діяльність Богдана Хмельницького, бачимо незвичайно **широкий обсяг його державної творчости.** Орґанізація війска адміністрації, фінансів, уложення соціяльних і економічних відносин, закріплення державних границь, утвердження суверенности держави — це були найголовніші заслуги великого Гетьмана.

Всі свої замисли і реформи Хмельницький переводив сам, своїм приказом і своєю волею. Він зібрав у своїх руках всю державну владу. Давня козацька рада, колись найвищий законодатний орґан, за його часу втратила вс юсилу і значіння. Богдан скликував загальну раду тільки у початках свойого правління, але скоро переконався, що вона при своїй давній орґанізації є незщдібна до ніяких рішень: репрезентативна система ще не була вироблена, а знова вселюдний збір козаків перемінявся скоро у віче черні, на якому ніяка державна справа не могла знайти оцінки ні рішення. Тому Гетьман легковажив раду і скликував її хиба для формальних рішень, — як ту відому переяславську раду 1659 р., де козаки без дискусії через аклямацію прийняли внесення Гетьмана. Місце загальної або чорної ради зайняв инший збір — рада старшини. Гетьман збирає біля себе гурт людей, що були квітом тодішнього українського громадянства, що визначалися таланом, освітою, державним змислом, — їм доручав найвищі становища в державі і при їх допомозі вів керму державного корабля. Завдяки свойому небувалому таланови Богдан Хмельницький поставив гетьманську владу на найвищий щабель, — він був володарем у повному значінню, некоронованим королем України.

Українське громадянство не противилося такому зростови гетьманської влади. Правління Хмельницького дало Україні добробут і значіння, якого вона не мала з давніх часів. Всі верстви народа були вдоволені; всі мали нагоду до праці, кожний талан міг вийти на верх і розвинути свої сили. „Ой, не має лучче, та не має краще, як у нас на Україні!", лунала пісня.

Український нарід був свідомий, що держава завдячує свій добробут, розвиток і славу у першій мірі великому Гетьманови. Богдан Хмельницький богом для війска, улюбленим батьком для трудящого народа, неоціненим учителем для своїх товаришів і співробітників, — зразком і недосяжним образом володаря для наступників. І не тільки найближчі покоління вміли його оцінити, але й сьогодні, коли побіч великих заслуг бачимо теж вольні і невольні промахи великого Гетьмана, — з тугою чекаємо державного мужа на міру Богдана Хмельницького. За Самійлом Зоркою кличемо: „Відложи хоч на малий час теперішне право Твоєї смертности, Богдане, — **дай нам перестороґу, щоби ми не були звойовані і побиті від неприятелів наших!"**

Др. Іван Крипякевич.

З ДНЯ.

Зле.

Большевицькі редактори, котрі навіть на своїм ідіотичнім большевизмі не розуміються більше як оселедець на морській хоробі, пишуть, що все, що українські націоналісти роблять, е зле.

Зле скликувати віча; зле висилати протести; зле збирати гроші і видавати на політичну пропаґанду і т. д.

Як Українці скликували віча з протестами проти Польщі вчасі братання в Ризі, то большевики навіть намагались їх розбивати.

Як висилали протести, то вони силувались їх висмівати.

Як збирали жертви і видавали на політичну пропаґанду, то вони старались брехнями і лайками перепинити сю акцію.

Бо все те . . . зле.

Добре.

Але тепер як Москва поріжнилася трохи з Варшавою і не стало риської любови, „наші" большевики **роблять цілком тесаме,** що робили Українці, коли Йоффе і Домбський краяли в Ризі українську землю і взаїмно роздавали собі міліони українського народу.

Скликують віча, на яких ріжні пелехачі говорять **тесаме,** що говорили українські націоналісти; ухвалюють **такісамі** резолюції і навіть подають до **тих самих** „буржуазних" ґазет, що подавали українські націоналісти.

Також **таксамо** збирають гроші на політичну пропаґанду, з тою ріжницею, що вони їх не потребують, бо вони на ту ціль дістають гроші, здерті московськими окупантами з голодної України, а українські націоналісти не дістають нівідки.

Таксамо теж видають вони гроші на пропаґанду, не лише большевицьку серед робітників, але навіть на бизнесову в дусі чисто капіталістичному серед буржуїв.

І навіть большевицькі комісари в Европі **таксамо** ведуть пропаґанду як Петрушевич в других державах, в Лізі Народів і т. д., з тою ріжницею, що вони мають на се **міліони долярів,** а Петрушевич якусь вижебрану лепту з Америки.

Але все те добре, що большевики роблять, бо воно прикрите окровавленою червоною фаною, а не пристроене зненавидженим Москалями і їх слугами блакитно-злотим прапором.

ПОСМЕРТНІ ЗГАДКИ.

Сидір Британ, емиритований директор товариства „Дністер" у Львові, визначний член і добродій українських інституцій і товариств Яворова — помер дня 3. серпня ц. р. в Яворові.

Покійний уродився 1853 р. в Яворові у міщанському домі. По скінченню ґімназії студіював права, відтак став урядовцем і деректором тов. „Дністер". Разом з пок. к-ром Кулачківським і дром Ст. Федаком був покійний одним з довголітніх працівників у тій інституції, в руках яких спочивала вся керма тої так важної нашої національної інституції. 1883 р. разом з іншими визначними громадянами Яворова, головно з п. дир. Андрієм Мареніном, був покійник першим основником першої яворівської читальні „Просвіти".

Покійник належав до того роду патріотів, що їх патріотизм визначається все якимсь видимим ділом. Він був тим, що під його впливом жертвував його своям на іконостас в церкві св. Юра в Яворові. Покійник жертвував площу під ґімназію в Яворові. Він причинився чимало до вибудування величавого ґімназійного будинку на тій площі. Пок. Сидір Бриттан записав княжі записи у землі під українську бурсу і українську захоронку в Яворові. Він дбав ціле своє життє про піднесенне промислу і торговлі і заснував тов. „Гаразд" в Яворові.

До останньої хвилини, коли вже ізза недуги не міг ніде показуватись, брав покійний діяльну участь у громадському життю Яворова, у засіданнях виділу УПТ. в Яворові й урядував яко недавно вибраний директор „Задаткової Каси" в Яворові.

Матвій Костишин.

ЧОРНИЙ ВОРОН.

Кружить ворон над сепами
Тай сумненько кряче;
Сидить козак у неволи,
А серденько плаче.
Нарікае на недолю,
Що гадинов веться, —
Переїла його щасте
А лихо сміеться...
Чому літа марно тратить?
Говорить з собою,
Вимріяні хвилі щастя
Остали тюрмою.
Утомився чорний ворон,
Сів, відпочивае,
Сидить козак у неволи
Тай думку думае
За що мати пропадае?...
За що ю чвертують?...
За що скули мого брата
І скутим торгують?...
Версаль!.. Версаль!.. щоб запався!
Нім наші прибули
То булиб ми свою матір
В жупан одягнули,
Не ходилаб на услуги
В своїй власній хаті,
Булиб у нас сагайдаки
И жупани багаті
У Версалю ми пропали,
Бо ласки просили
А неситі за нас скутих
Могорич запили.
І запили, закусили
З нас ся насміваають
І нашою кровю, слізми
Черева спасають.
Почекайте вражі сини!...
Розкуються люди,
Тоді вам за нашу кривду
Безголовя буде.
Не будете вражі сини
В ярмі поганяти
І землицю спустошілу
Кровю підливати.
Бо ваша кров гріхи змие
Зрадливого Юди,
Із кайданів розкуються
Закутії люди.
— — — — — — —
Умовк козак: зітхнув важко,
Мрії ожвили
Ворон чорний, відпочивши
В степу край могили
Стріпотались крильці в нього
В гору підлітае
Кружить степо й на весілля
Давно вже чекае.

Вінніпеґ, Ман., Канада.
1—11—1920. р.

ТРИ РОКИ ПРАЦІ УКР. ГРОМ. КОМІТЕТУ В ЧЕХО-СЛОВАЧЧИНІ

Дня 7. липня закінчилось три роки праці УГК. З цієї нагоди під вище наведеним заголовком вийшло справоздання (на правах рукопису).

З перегляду сього справоздання бачимо, що УГК. за три роки своєї праці широко розвинув діяльність для матеріяльної і духової допомоги українській еміґрації.

В даний час УГК. складається з 94 дійсних членів, яким належить вище керовництво і контроль за діяльностю Т-ва.

Апарат УГК. складається з Управи, Ревізійної Комісії, Громадського Суду, та спеціяльних комісій, що вибираються загальними зборами.

Технічними орґанами УГК. являються:

1. Секретаріят, 2) від. Опікування, 3) Орґанізаційний відділ і Бюро Праці, 4) Медично-Санітарний від., 5) Культурно - Освітний від. і Прес-Бюро і 6) фінансово-Бухгальтерський відділ.

Апарат з таким складом за три роки своєї праці перевів таку роботу:

Управа УГК. за три роки мала 265 засідань, на котрих було розглянуто 1,300 справ.

Секретаріят — залагодив 11.061 справу, а в тім числі: а) меморандумів до ріжних установ і орґанізацій — 202; б) прохань про право побуту в ЧСР — 1931 і в) справ на право візду до ЧСР — 501.

Відділ Опікування — зареґістрував — 5.209 осіб. Всі зареґістровані особи одержали від нього допомогу в тій чи іншій формі, а всього допомогу одержало 6,000 осіб.

Безкоштовно видано ріжного одягу і обуви на 259.636 кч. і позичково на 34.628 кч. Цей відділ відає переходовою станицею, де за три роки перебувало 5,326 осіб, котрим видано 43,908 обідів на суму 353.785 кч. Утриманнє станиці коштувало 113.498 кч.

Орґанізаційний відділ займався справами орґанізаційними. Його заходами утворено 1) переходовий пункт в Жіліні, Ужгороді, та взято під опіку еміґрацію на Словаччині (Братислава); 2) улаштовано „Українські відділи" на С. Господ. виставах Чехословац. Землед. Єдноти в Празі, та на Орієнтальних торгах в Братиславі.

При його участи засновано УГК. Видавничий Фонд, утворено „Украін. Сел.-Спілку, Бюро Праці і інш.

Медично-Санітарний відділ мав за три роки 8.621 візітів, примістив до санаторії 99 збіґців, до шпиталів 113, перевів більших операцій 28.

Культурно-Освітний відділ працював головним чином над утворенням та розвитком науково-шкільних установ, та над орґанізацією шкільно-академичної допомоги, утворенням бібліотек і інш. За три роки УГК. при участи К. О. від. отворені: Украін. Господ. Академія в Подєбрадах, Украін. Пед. Інститут ім. М. Драгоманова в Празі, Украін. Курси в Подєбрадах, які перенесено до Праги і перетворено в Украін. Реальну Ґімназію і інш. Той-же Культ.-Освіт. від. дбав про підтримку вчених та письменників стипендіями (одержувало 96 осіб), улаштовував курси чужих мов, стеноґрафії, реферати та інше. За допомогою К. О. від. до науки вступило 1,812 осіб.

Видавничий відділ займався видаванням книг звязаних переважно з роботою УГК. в ЧСР.

Пресове Бюро за 8½ місяців істнування надрукувало в ріжних ґазетах та журналах понад 120 комунікатів.

Установами УГК. являються: 1) Українська Господарська Академія в Подєбрадах, висока школа, де працює 382 студ. і 53 проф., доц. лекторів і асістен., 2) Украін. Педаг. Інститут ім. М. Драгоманова де учиться понад 80 студ. при професурі до 40 осіб, 3) Матуральні Курси де учиться тепер 114 осіб при 18 професорах. 4) Українська Хата-їдальня й клюб-читальня де що дня перебуває в середньому до 400 душ одвідувачів, 5) Секція УГК. допомоги жінкам і дітям, яка переводить роботу по опікуванню жінками біженками, улаштовує дитячі вечірки, свята, провадить дошкільне виховання і т. інш.

В періоді орґанізації знаходяться: Українська Національна бібліотека та Український Національний Музей-Архив.

При Українському Громад. Комітеті є цілий ряд товариств які існують на підставі окремих статутів. З них маємо одмінити: 1) Українське Т-во Плястичного Мистецтва, де працює в Художній Студії 40 студентів і 10 укр. професорів артистів-малярів. 2) Музичне Т-во, яке займається плеканням укр. музики, утворює хори, концерти, музичні і виклади і т. п. 3) Товариство допомоги українським культурним силам, праця якою направлена на допомогу книгами й науковими приладдями науковим установам та окремим вченим на Україні. 4) Український Громад. Видавничий Фонд який тепер інтенсивно взявся за роботу видання наукової літератури для вищих та середніх шкіл.

Той же Укр. Гром. Вид. фонд улаштував в сьому році з нагоди 350 літ укр. друку книжну виставу друків на еміґрації.

Переглядаючи побіжно справоздання про працю УГК. в ЧСР. ми бачимо, що в найтяжчих умовинах він твердо стояв на своїм ґрунті і заопікувавши тисячі еміґрантів як з боку матеріяльного так і духового зробив за три роки величезне історичної ваги діло.

СТРАШНІ ЗВИЧАЇ МАЛЯЙСЬКИХ ПЛЕМЕН.

На острові Борнео жиють два племена, котрі відрізують голови й приносять людські жертви. Називаються Дяк і Дупсун. Деякі беруть у полон своїх неприятелів у непрохідних лісах Борнен. Жиють там іще носороги і літають тисячі папуг. Зловлять якого неприятеля а то є кожен чоловік, котрий не належить до їх племени. Заразже спеціяльним гострим ножем відрізують йому голову відносять у село. Хати їх побудовані на стовпах, а подобають на пташачі гнізда. Відрізаної голови пильнує в спеціяльній хаті наймолодший хлопець. Приготовляється торжество. На початок святочної церемонії помазують уста відрізаної голови спеціяльною мастю, в уста встромлюють горіх. Потім при співах виголошують до голови промову, витають її і кажуть, щоби прикликала і своїх приятелів. Опісля їдять і пють, доки їм не зробиться зле. Дупсуни купують або ловлять невільника або неприятеля, щоби післати вісти своїм покійним приятелям. Коли вже натанцювалися, поспівали погралися, довкола жертви, ці котрі хочуть посилати вістку на тамтой світ схоплюють списи і кидають ними у завинене тіло невільника. При цьому вимовляють імя того, кому посилають порученя і все, що має їм сказати. Спису не сміє ніхто глибше затопити, як на два пальці, так, що удари не є смертоносні. Обряд цей триває доти доки жертва не не спустить духа. Ці част племени, що жиють понад берегами не роблять уже того й не є такі небезпечні. Одначе до мешканців пралісів не сміють підходити чужинці в меншій скількости і без зброї.

В. Будзиновський.

З ВЯЗНИЦІ.

ІСТОРИЧНЕ ОПОВІДАННЄ.

Свобідно за Майом.

(Продовження)

(3)

Селім-аґа запровадив був десять пястрів і Сивенкий згодився заплатити тільки. Коли Селім тепер перед бабою затаїв половину комірного, Сивенкий мусів догадатися, що той командант арнавтів під командою Мерсіни і мусить віддавати їй всі свої гроші. Щоби мати який гріш на свої власні потреби, про котрі очевидно Мерсіна не сміла знати, він затаїв перед нею половину приреченого Сивенким комірного. Сивенкий скинув на него оком на знак, що зрозумів його.

Пять пястрів?! — Мерсіна спитала кричучи. — Пять пястрів за чотири комнати і за сім днів?

Вони сказали, що дадуть пять, бо ще не знали, яка то хата, — Селім-аґа звинявся. — По обзоринах може дадуть більше. Впрочім не забувай, що такі пани, окрім плати, дають бакшиш.

Дасте бакшиш? — Баба спитала Ліндсая.

Ліндсай покрутив головою і показав на Сивенкого, щоби з ним розмовилася.

Він німак? спитала. — Я ще не бачила німого купця.

То дуже побожний чоловік, — Сивенкий відповів — поклявся не говорити поти, поки не побачить гробу пророка.

Отже то побожний паломник? Я такої штуки не втялаби щоби так довго тримати язик за зубами.

Так. Він дуже побожний, язик держить за зубами і коли не їсть, у него рот все зачинений. Але за те він не держить руки в кишени. Витягає її дуже часто... незачинену. Як йому сподобаєся твоя хата, то зараз дасть тобі, окрім комірного, ще бакшиш. Міркую, ще пять пястрів.

Ефенді! — крикнула. — Твої слова заносять запахом рожі і гвоздика; твої уста розумнійші і мудрійші, ніж писок того Селіма-аґи, котрий не сказав тобі зараз, що його панию і панию сеї хати Мерсіна, котра приведених ним комірників моглаби разом з ням викинути з хати; твоя рука... як рука Аллаха, котра роздає всяке добро і бакшиш. Оглянь хату. Побачиш, що Селім-аґа дуже дурний, коли заправив лише пять пястрів і в твоїм імени прирік мені з кишені того побожного такий малий бакшиш. Ти будеш розумнійший ніж він.

Пішли на обзорини. Чотири комнати з вікнами на садок були цілком порожні, але чисті. Сивенкий взяв усі чотири. По одній для себе, Ліндсая і отця Климентія, четверту для Немови і Ковтюка. Вийшли до саду. Був дуже занедбаний. Пару дерев і бурян. До саду припирала касарня, саме її вязничний бік. Се було дуже користне для цїли, для якої товариство Сивенкого сюди приїхало. Щоби відвернути від себе всяке підозріння, Сивенкий цілком не показував одушевлення садом.

Правда, гарний сад, — промовив Селім — Ви могли би цілими днями сидіти тут в холоді дерев, серед найріжнійших запахів ріжних цвітів... за дурних десять пястрів... Мерсіні скажу, що за пять і за малий бакшиш для неї.

Десять пястрів і бакшиш для Мерсіни? Сивенкий спитав.

Се не богато.

Було би не богато, як би не те, що тут вікна вязниці. Тут... хиба наші коні могли би стояти.

Очевидно, що могли би. Впрочім иншого приміщеня для них не маю, бо стайня завалена.

Як приречеш мені, що вязні не будуть непокоїти нас своїм криком, то, остаточно, возьму сад... для коний. Дам, як жадаєш, так як за хату, десять пястрів. Хата і сад, разом двацять пястрів.

Сивенкий сягнув за пояс по гроші, але Ліндсай випередив його. Вихопив зза пояса гаманець, відчислив трицять пястрів і мовчки передав їх Селімови.

Двацять маєш за хату і сад, — промовив Сивенкий, — до того десять бакшиш. Ще я додам тобі від себе пять. Разом маєш трицять пять за перший тиждень. Мерсіна також дістане бакшиш. Селім не вірив своїм очам. Довго держав гроші на своїй долони і позирав на них. Аж по хвили відражував двацять пять і всунув їх в халяву. З десятьма побіг до Мерсіни і передав їй.

Маєш пять пястрів за хату, пять за сад. Се ще не всьо. Ще й бакшиш дістанеш.

Ціле товариство вернуло до хати. В сінех Мерсіна мішала в казані щось неначе юшку, неначе рідке тісто.

Се для тебе, — Сивенкий промовив, даючи їй десять пястрів.

Ще раз так, як за хату! — скрикнула урадувана. — Ефенді! Такому, що дає подвійно, Аллах віддасть стократно. Аллах твій великий довжник... такий, що довги совісно сплачує. Наша хата принесе тобі велике щастє. І я вам довжник. Моя голова в тім, щоби вам всім в моїй хаті було так добре, як праведникам за пазухою Авраама. Відпічніть в комнаті Селіма. Я зараз прийду до вас з покріпленнем.

Вона вхопила фляшку і вибігла з хати. Вони пішли за Селімом до його комнати. Комната була простора, але порожна. Лише під одною стіною був розстелений старий килим. На стіні висіло пару збруї, в куті лежало кілька шкаралуп з курячих яєць. По хвили прибігла задихана Мерсіна з повною фляшкою. Селім підоймив з землі порожні яйця подав по одному гостям і став з фляшки наливати до них.

Правда, що мій Селім практична голова, — промовила Мерсіна. — Наші чарки витовклися, отже він і його гості пють ракі з чарок, які нічого не коштують, бо їх несуть курки.

Горівка, ракі несогірша була. Гості випили, Селім взяв шкаралупки з рук гостий і обережно поклав назад в куті.

Правда, що мій винахід практичний? — спитав, звертаючися до гостий. — На ліпші чарки моя плата не вистане. Місячно належиться мені триста і трицять пястрів. Але вони чогось, то, до мене не доходять. Я тут сиджу з моїми альбанцями одинацять місяців і одинацять місяців жду на мою плату. І альбанці ще нічого не дістали. Мутеселім все каже мені, що гроші ще не прийшли з Ерзеруму, що і він хоч довше сидить тут ніж я, ще не дістав ніякої плати.

З чого ж ти жиєш? З чого жиє Мутеселім?

Всьо що нам треба беремо на кредит.

Люди не бунтуються?

Бунтуються? А від чого мої [illegible]?.. Хоч незабаром і арнавти не поможуть. Заможнійші вже геть всі вивтікали відси. Бідаки не богато можуть покредитувати. І на силу не возьмеш від них, бо що мають, то ховають перед нами, як перед злодіями.

Чи в Бурді можна купити пару килимів і якої посудини? Ти даєш нам порожні комнати. Нема на чім сісти, на чім спати.

Покажу тобі пару крамів, але не піду з тобою, бо купці не показали би тобі нічого. Вони потерпали би, що я схочу ті річи взяти собі на кредит, отже сказали би, що не мають ніякого товару.

Я сам піду до міста і знайду тих купців.

То добре.

Я піду до Мутеселіма і скажу йому, яких маю гостий в Бурді кріпости, може Мутеселім мусить знати, хто сюди приїхав і лишається тут якийсь час. Що сказати йому, як би хотів запросити тебе до себе?

Скажи йому, що я хочу бути у него. Спитай, чи прийме мене.

Він кождого прийме, і кождий, що в Бурді задержиться на пару днів, повинен в своїм власнім інтересі відвідати його. Але...

Що... але? Але він не кождого прийме ласкаво?

Він прийме кождого, але й він не дістає своєї плати. Як не будуть у него які купці з дарунками, то наїсться сорому, бо не буде міг гідно приняти такого гостя, як мір-і-ліно.

Якось то буде. Іди до него і зголоси нас.

Селім аґа відійшов. Мерсіна відійшла далі мішати брагу в казані.

Чи вже можу говорити? спитав Ліндсай. — Міркую, що лишаємося тут...

Лишаємося, — Сивенкий відповів. — Я піду до міста купити пару килимів, щоби було на чім спати. Також куплю трохи посудини і яких харчів.

Чи не добре було би купити одяг для мого сина? — замітив отець Климентій. — Щоби був під рукою на всякий случай.

Купіть, — сказав Ліндсай— Я за всьо плачу, маю гроші. Піду з вами.

Але не забудьте, що ви не говорите.

Не буду. Ви купуйте, я плачу.

І я піду, — обізвався Климентій.

Добре, що Селім не добачив, що ви подобаєте на його вязня. Він так був занятий торгом зі мною, що й не мав часу призиратися вам. Хочете, щоби хто інший в Бурді доміркувався, що вязень ваш син? Добре було би щоби Ви зараз ішли до вашої комнати, та взагалі нікому не показувалися. І Селімови ні.

Ви добре радите. Піду до моєї комнати і буду сидіти як вязень не переступаючи порога.

Сивенкий і Ліндсай вийшли. В сінех Мерсіна пильно колотила брагу.

Се що таке? — спитав її Сивенкий.

Юшка для вязнів, — відповіла. — Я їх кухарка.

З чого та юшка?

З муки і води.

Ся мука якась дуже темна.

Добре, що не чорна. Хто таким драбугам давав би ліпшу! Впрочім в світлицях арештантів так мало світла, що вони й не бачать, біла юшка чи чорна.

Але може їх язик чує, смашна чи ні.

Смашна? Чи їх для смашного привели сюди? Як їм не смакує, нехай не їдять! Вони мають право мати свій власний харч. Як хто з них, або хто за них дасть мені гроші на харч, то дістане від мене ліпший.

Може будь хто дати їм на ліпший харч?

Очевидно. Але в мої руки. До їх рук не вільно нічого давати, бо підкупили би темничника і втікли би.

Темничника так легко підкупити?

Як кождого, про кого султан чи валі забув, так що сарака мусить жити лише з хабарів і бакшиша.

Чи ті, як кажеш, світлиці твоїх вязнів можна бачити?

Можна як темничник дістане доброго бакшиша. Тебе впустять без бакшиша, бо я йому скажу, що ти баша, котрий приїхав на обзорини вязниці...

Я може скористаю з твоєї доброти, але аж верну з міста.

Отже я не занесу їм тепер тої юшки, бо хочу, щоби ти таки ще нині пішов зі мною на ті обзорини. Се може бути тільки тоді, коли я вязням даю їх полуденок.

Не хочу, щоби вони для моєї химери так довго ждали на свій полуденок. Занеси їм, як що днини. Як прийдеш від них купи в місті готового хліба, дактелів і кави. Коли я верну з міста, підемо до вязниці. Занесем їм хліб, дактилі і каву. Ось маєш гроші на купно.

Сивенкий дав їй пригорщу монети і вийшов на улицю з Ліндсаєм. Там перед хатою стояли Ковтюк і Немова з кіньми.

Я наймив сю хату, — Сивенкий промовив до них. — Коні заведіть в сад. Ковтюк нехай лишиться з кіньми, Немова піде з нами. По хвили Немова вийшов і всі три пішли на базар. Скоро знайшли і купили все те, що їм було потрібне.

Я напивсь би доброго вина, — промовив Ліндсай, коли вийшли з посліднього краму і вже ніхто не міг чути його.

(Дальше буде).

ФАРМИ!

ФАРМИ менші і більші. Фнарма 45 акрів, 3 ліса, сад, дім з 8 кімнат і 5 других будинків, 4 корови, 2 коні, 350 курий, потрібні знаряди, збір, 1½ милі від міста, школа при фармі, земля урожайна. Ціна $4.500, готівкою після можности. — Фарма 96 акрів, 20 акрів будівничого ліса, ріка, сад, дім 8 кімнат, вода в домі, 6 других будинків, 7 коров, 4 ялівки, 2 коні, много курий, гуси, індики, 8 безрог, картофлі, капуста, весь збір. Ціна $5.000, готівкою $2.500 решта на сплати з 5%. **F. FILANOWSKY, 103½ St. Mark's Pl. (E. 8th St.), близько 1 Евні, New York City.**

ФАРМА 170 акрів, 100 під плугом, решта пасовиско і грубий ліс, ріка де можна ловити рибу, великий овочевий сад, дім 14 кімнат і 8 других добрих великих будинків, вода у всіх будинках, 18 коров, 2 коні, 300 курий, 5 безрог, вся потрібна машинерія на велику фарму, весь великий сьогорічний збір, положена 1 миля від міста і висшої школи, школа при фармі. Ціна $8.500, готівкою $3.000.

Фарма під годівлю курий, 7 акрів, дім 8 кімнат з всіма уліпшеннями, курники на 2000 курий, гарадж, вода, електрика у всіх будинках, 5 хвиль ходу до міста.

M. PISARKO,
116 E. 7th Street, New York City

НА ПРОДАЖ фарма 70 акрів при стейтовій дорозі, дім з 7 кімнат, 2 барні, курник, шпіхлір, 2 коні, 4 корови, 100 курий, 2 безроги, всяка машинерія потрібна до фарми і весь сегорічний збір. Ціна за все $3.500, готівкою $2.000. Голоситися до **MIKE STECYK, 191½ E. May St., Amsterdam, N. Y.** 195-202

ФАРМИ просто від властителів. — 90 акрів в місті, 14 коров, 3 коні, кури, машини, сад, стріт-кара коло дому, дім 9 кімнат з електрикою, стімгіт, вода, за молоко денно $14. Ціна $7.800, готівкою $2.500. — 300 акрів, будинки, худоба, ріжна машинерія до великої фарми, 2 милі до фабричного міста. Ціна $8.000, готівкою $1.800, решта на довгі сплати. — 200 акрів, будинки, машини, худоба, 2 милі до міста і стації, школа при фармі. Ціна $4.500, готівкою $1.600. — 24 акри, худоба, будинки. Ціна $1.000. — 300 акрів, будинки, машини, 45 штук худоби. Ціна $12.000, готівкою $4.500, прихід з молока $120 на тиждень. — Прошу голоситися до мене. Я уже довший час жию на своїй фармі і з тої причини знаю де і яка фарма продається і хто хоче купити много таньше, купить по знакомости. **НИКОЛАЙ ЛАГОДА, P. O. Box 211, Versailles, Conn.** 98-00

УКРАЇНСЬКИЙ ЛІКАР
ДР. К. Д. БІЛИК
120 E. 34th ST., NEW YORK, N. Y.
Тел. Caledonia 9014
Недуги мужчин, женщин і дітий.
Урядові години: від 9. до 10. рано, від 5.30 до 7.30 вечером.

МАЮ 90 акрову фарму, з чого 20 акрів грубого ліса і пасовиско, решта чорна і рівна земля, будинки добрі, стайня мурована, дім на 10 кімнат, 7 добрих коров, 2 молоді коні, 3 безроги, стадо курий, всіляка машинерія, автомобіль, сад, школа граничить з фармою, 6 акрів картофлі, 8 вівса, 7 корни, 4 гречки, 65 тонів сіна великий огород маю приходу місячно за молоко $100. Сподам все за $5.400, вплати $2.500. Тільки 1½ милі від міста і колії. Голоситись або приїздити просто до властителя **M. САЛАК, R. F. D. 1, Broadalbin, N. Y.** 199-03

МАЮ ФАРМУ 65 акрів, котру задумав спродати, з того 10 акрів ліса з пасовиском, будинки добрі, дім на 6 кімнат, вода жерельна, 5 коров, 2 коні, 6 свиний стадо курий, 11 акрів бараболі, 10 гречки, 10 вівса, 10 кокурузи, 3 капусти, цибулі, огірків, бураків і тойметів, 40 тон сіна, всілякі машини, автомобіль, готовий до маркету, ліс з ягодами, продаю одних картофлів за $2.500 річно, близко міста і дороги. Продам все за $5.300, вплати $2.500. Голоситись або приїздити до: **A. ДОВАК, R. D. Box 592, Broadalbin, N. Y.** 199-03

З ПРИЧИНИ другого заняття хочу спродати добру фарму 22 акрів доброї землі, обсіяна і обсаджена, нові будинки, дім на 8 кімнат, вода коло хати, гарний молодий сад, фарма віддалена всего 10 мінут ходу від міста, колії і фабрик, околиця знаходиться коло Amsterdam, N. Y., 2 гарні корови, 1 кінь, 2безроги, кури, качки, індики і фармерські знаряди. Хто би хотів купити добру фарму, прошу голоситися листовно по близші інформації на понизшу адресу, а хто купить то подякує. 198-99

HARRY SYROTIUK,
P. O. Box 203, Broadalbin, N. Y.

ЧАСОПИСЬ „СВОБОДУ" ЧИТАЄ ДО СТО ТИСЯЧ ЛЮДИЙ, ТОМУ ВОНА Є НАЙЛІПШИМ ПОСЕРЕДНИЦТВОМ ДЛЯ ОГОЛОШЕНЬ.

DR. M. SMITH
16 EAST 7th STREET, NEW YORK
Tel. Orchard 6072
коло церкви св. Юрія
Говорить по українськи
Лічить успішно недуги мущин, женщин і дітий.
Наймодернійші електричні апарати.

Рупін Зартарджіян.*)

ТОДІ ЧОЛОВІК БУВ БЕЗСМЕРТНИЙ.

Земля була тоді раем. Сумерк не кидав тіней. Ночі не були страшні і жахливі. Вітри приносили добрі вісти. Матері не зітхали. Ранки співали тоді рожевий чар маю, бо весна була вічно молода. Всюди було вічне життя. Радість цвіла на суші і на морі, на сонішному сяйві. Бажання життя прозябало скрізь із землі. Незнані бажання уносили серце людини в безмежні простори. Ніхто не знав, що це таке умучення. Тоді не було смерти.

Вічно жили гірські голуби, лісові льви, олені, мешканці скель. Мати не вмірала перед дітьми. Діти не кидали неньки після народження. Не було кладовищ. Земля ніколи не вкривала тіла залюблених. В ці дні люде не були жадні щастя. Життя не сиділо над джерелом смутку, щоби приглядатися власному лицю в темних глибинах води. Не було сльоз.

В цьому чудному віці, коли царила чарівна юність, хати були повні благословенства, винна лоза родила вічно достиглий виноград, сади були все повні овочів. Береги Евфрата вкривали ніжні мряки. Чудові птахи співали божеськи. Долі рікою в цьому запашному, приемному воздусі, плавали русалки, голови понад водою, а об їх груди вдаряли филі; торкалися їх лелії і водні ростини. І цілювали їх пристрасно молодечі тіла. Кажуть, що в ці дні матері годували свої діти сім літ, голуби кормили свої молоді власним молоком. Мрія безсмертности колихала молоду землю, а серця наповняла радістю. Не було смерти.

*) Рупін Зартарджіян, один із найвизначніщих новітніх вірменських поетів і редакторів вірменської ґазети в Царгороді. Його вбили підчас різні в 1915-ому році.

Одної такої щасливої днини старець ігрався з дівчатками і хлопчиками. Був веселий, безжурний і забував сам себе, наче дитина. Бо хоч сивоволосий, не було в нього морщин на чолі, його коліна й руки не дріжали, а сили не треба було йому. Під свими кучерями росло чорне волосся, стара шкіра уступала місце новій. Життя було безсмертне, доповнювала його все повертаюча молодість.

Нараз роздовся лопіт крил у безвістях блакиту. Якесь сотворіння, з звисаючими на раменах крилами, злетіло на вершок близкого горба й озвалося:

— Ходи до мене старче!

Старець почув тепер умучення в тілі, почув повноту літ.

— Рішено, — вповів незнакомий — почислити твої літа. Суджено тобі вмерти — тобі і всім, що прийдуть на світ після тебе.

— Що це таке „вмерти"? — спитав і видивився счудовано старець.

— Вмерти, це: заснути — відповів незнакомий післанець, сумно осміхаючись. — Коли в такому сні раз замкнуться очі твої, не отвориш уже їх більше. Смерть, це ніч без ранку — ніч без срібного місяця і без рожевого заходу сонця.

Старця пройняв незнаний досі жах.

— Страшне і незрозуміле говориш — жалувався він.—Сонце світити-ме вічно, всі дорогі мені останутся, а ти кажеш, що я мушу відійти Чому це щастя мається знівечити?

Незнакомий відповів:

— Мені сказали, що чоловік, то малесеньке собі сотворіння, але бажання його безмежні. Я прийшов покласти край цій безмежности. Сказати тобі правду: я й сам не знаю чому.

Старець говорив:

— По смерти мое тіло хай буде без чуття, та не відбирай у мене зору. Або позволь мені перемінитися в стебелинку трави, але остав мені мое серце і голос, щоби я міг говорити з тими, що мені любі. Повволь мені бути малесенькою комашкою в полі, але щоби я міг глядіти на світ з тоюсамою любовію.

Не лиці незнакомого дріжала тінь. Хоч він прийшов із надземських просторів, відчував земську любов і співчував із нещасливим старцем. Хвилину царила мовчанка. Старець плакав. Чужинця налягли тяжкі думи.

Вкінці незнакомий з ясними очима, чорними кучерями й устами рожевими як дика рожа, розпростер крила, що були зложені по боках. Поглянув у блакить і каже:

— Старче, хоч невідклично маєш умерти, то порішено, що сам можеш означити собі дні твого життя. Більше не проси, бо більше годі тобі дати. Скажи мені, як довго бажав би ти жити?

Старець мовчав. В порівнанню з беконечністю, скільки могло йому бути відмірено літ і століть? Чи може дитина набрати одною долонею зачерпнути з океану стільки води, щоби на все вгасити згагу?

— Мерщій! — приказав незнакомий. — Остало вже дуже небогато часу. Ось цей віл поможе тобі. Поклади долоні на його хребет. Скільки волосся зможеш прикрити, стільки літ жити-меш.

Старець, ошоломлений любовю життя, підбіг до звіряти й упав на нього всім тілом. Сподівався, що так прикрие міліони волосся. Та горе! Коли в великому смутку опав на звіряти, руки його повисли і не прикрили ніодного волоска. Старця вже не було.

Незнакомий, що прийшов дарувати життя, стався ангелом смерти. Раз, два рази замахнув крильми у воздусі й повен смутку піднісся до неба, наче орел, але богато скорше. За ним погасли світла, смуток занавіси спадав на доли. З цього дня кожня ніч приносила зі собою жах і страхіття. Їдовиті вужі зїдали кожню гильку надії. Ріки із глибин приносили трійливу воду. Пташки забули свої веселі співи. Співали тужно смутком прибитому людському родові. Краски і світла втратили красу. І щодня, з усіх чотирох сторін світа вітри приносили смерть.

Старець помер. Життю суджено бути таким, яким ми знаємо його. Чоловік помер, але не померло бажання життя. Воно безсмертне. З того дня природа піддала світ — схід, захід, північ і південь — незмінному законови смерти.

Переклав **Михайло Ценевенко.**

ДРІБНІ ОГОЛОШЕННЯ.

Я ВАСИЛЬ ПЕТРІВ пошукую свойого брата Дмитра Петрів, попередно перебував в Лоренц, Масс. Хтоби знав о нім або він сам, прошу зголоситися на понизшу адресу: **WASYL PETRIW, 55 Wyoming St., Ashley, Pa.** 98-01

Я ВАСИЛЬ ПЕТРІВ пошукую своеї жени Марії Петрів, пішла від мене незнаю де, говорила часто, що їде до Лоренц, Мас., до родини на вакації і не пише де вона есть. Хтоби знав о ній або вона сама нехай дость знати. Жінко приїзди до своїх дітий, коли в тебе є материнське серце. **WASYL PETRIW, 55 Wyoming St., Ashley, Pa.** 198-01

$20.00 ДОЛЯРІВ за оден вечер заробиш на нашім **Товарі**, не треба говорити богато, наш **Товар** сам за себе говорить. Покажи сусідови, а спродаш зараз **Музикальне Крісло (Колибач)** для дитини. Пишіть: **N. J. MUSICAL ROCKING CHAIR CO., Inc., 24 Charlotte Ave., Jersey City, N. J.** 197-99

НА ПРОДАЖ новий з 7 кімнат дім, ванна, електрика, ґаз і вода, відповідний на 2 родини, добра місцевість, близько склепів, школи, церквей і колії. Ціна $6.200. — Новий бонґало на 4 кімнати з купальнею, пивниця, лота 50x100, уліпшення. Дешевість за $4.800, легкі услівя. Другі добрі одно- і дво-фамілійні доми, дешево; також фарми. **JOSEPH KUCERA Jr., Lodi Av., Little Ferry, N. J. Tel.** Hackensack 538-M. 198-03

КЕНДИ СТОР І ГРОСЕРНЯ дешево до спродання.
Голоситися до: 196-98
IGNAC DUBOWSKY,
90 W. 17th St., Bayonne, N. J.

ПАРАЗІТИ.

Зі всіх паразітів на тій землі, солітер є найгірший. Коли другі жиють продуктами праці, солітер кромі того, що є галапасом підривае також життя своєї жертви, пожераючи постепенно всьо що на його дорозі. Представте собі що ви кормите солітера, може з пятьдесять фітів довгого, котрий пожерае всі потрібні соки для вашого жолудка всю поживу з вашого корму, котра повинна би перетворитися в красну чисту богату кров. Сей потвір потребує дуже мало часу, щоби цілковито підкопати здоровле пацієнта. Нема чоловіка, котрий би міг жити без поживи, а сей

хроб попросту забирає припаси крови. Через день він виростає більший як він до вас дістався, а пацієнт мусить терпіти несчисленні болі і клопоти з його причини. В жолудку того хроба забити не можете, бо він є витревальший від вас. Наколи ви возьмете отрую, щоби його убити, рівночасно і себе убєте. Але є чудовий спосіб увільнити людство від того страховища, через котрого так много людий іде перед часом в могилу. Laxtan є препарат загально уживаний. Він його не убиває, але убезсилює, а другі складники Laxtan-у чимскорше його виганяють з вашого організму. Наколи його позбудетесь, можете благословити сей день, коли ви побачили се оголошенне. Ніколи не заплатите за богато, щоби увільнитись від солітера. Замовте повну дозу Laxtan-у сегодня за $10.48. Продається лише у Laxal Medi Co., 843 Laxal Bldg., Box 963, Pittsburgh, Pa. Не принимайте наслідувань, але жадайте правдивого ліку. Дешеві ліки є шкідливі. Правдивий товар завсігди коштує гроші. Laxtan є також нешкідливий навіть в случаю коли ви не маєте хробака. Радше заплатіть за добрий лік, як ваші своякн малиби платити за похорон. На обезпеченне посилки належить долучити 25 центів окремо.

ДР. Б. ГОГЕНБЕРГ
спеціяліст зі старого краю. Лічить недуги мущин і женщин, як внутрішні так і зовнішні. Переводить всякі операції. Дає недужим безплатну пораду.
DR. B. HOHENBERG
203 EAST 13th STREET
близько 3-ої Евні
NEW YORK, N. Y.
Години офісові щоденно від 9-ої рано до 8-ої вечер.
Tel. Stuyvesant 4032

КАТАЛЬОГ
КНИГАРНІ „СВОБОДИ"

83 GRAND STREET, JERSEY CITY, N. J.

СЛІВЦЕ ДО НАШИХ ПОКУПЦІВ

Хто більше читає той більше знає.

Се вже неоспоримий факт, що народи, які сьогодня стоять висше культурно, завдячують се просвіті, — і читанню книжок. Вони не жаліли гроша на піддержанне своеї літератури, не жаліли часу на читане книжок, не дивились обоятно на просвітні потреби. Не диво отже, що й піднеслись висше від инших народів. — Нам треба памятати се, що й вони колись стояли низше, тому перед нами так само отворена дорога до більшого поступу як у них. До сього не запізно. Одначе сього ми потребуемо зараз, а не колись. На світі красше стане, если народи будуть менше більше однаково стояти культурно і просвітно, бо тоді один буде мусів другого рівн отрактувати. Читайте отже книжки і то читайте найбільше, а будучність перед Вами.

ДЕ СВІДОМІСТЬ, ПРОСВІТА, ПОСТОЯННІСТЬ — ТАМ СИЛА!

Всі члени Українського Народного Союза повинні памятати при купні книжок, що весь прихід в книгарні „Свободи" остається в їх організації, себто в руках самих членів та членкинь У. Н. Союза.

Товариства, Братства й Сестрицтва Українського Народного Союза повинні памятати при замовлюванню книжок і друкарських робіт, що, замовляючи сі книжки й роботи в друкарні „Свободи", дають заробляти своїй власній організації, себто збогачують самих членів та членкинь У. Н. Союза.

ТЕАТРАЛЬНІ ТВОРИ.

- • **Американець**, веселий образ з життя народа зі співами в 3-ох діях, Мст. Руса ... 15
- • **Базар**, песа на 4-ри розділи, В. Винниченка .. 25
- • **Батраки**, драма в 4-ох діях, малюнок з робітничого життя, переробив з російського Ф. А. Костенко ... 35
- • **Безталанна**, драма в 5-ох діях, Ів. Тобилевича 35
- • **Блудний син**, образ з життя наших виселенців в Америці в 4-ох актах зі співами, Є. А. Луцика ... 25
- **Бондарівна**, драма в 4-ох діях, Ів. Тобилевича 20
- • **Бувальщина** або **На чужий коровай очий не поривай**, комедія в 1-ій дії, Велисовського 20
- † **Будівничий Сольнес**, драма в трьох діях, нап. Г. Ібзен, переклав Мирослав Капій ... 35
- • **Бурлака**, драма в 5-ох діях, Івана Тобилевича 35
- † **Бурлака (Чабан)**, драма на пять дій, Івана Тобилевича (Карпенка Карого), з передмовою Василя Верниволі, брош. 35, опр. ... 50
- • **Великий молох**, песа на 3 розділи, В. Винниченка ... 50
- • **Вертеп**, сценічна картина для колядників, Є. Луцика ... 5
- • **Верховинці**, драма в 3-ох актах, Осипа Корженьовського, переклав В. Держирука ... 30
- • **Веселі Полтавці** або **Возьний оженився**, комедія з життя полтавських Українців в 3-ох діях зі співами і танцями, К. П. Мирославського ... 30
- • **Випоредника**, комедія в 1-ім акті, Є. Луцика 10
- • **Вихрест (В чаду кохання)**, драма в 5-ох діях зі співами і танцями, Козич-Уманської ... 35
- † **В долині сліз**, драма в 4-ох діях, нап. Єлисей Карпенко ... 30
- **Власна хата**, прольоґ, Ярослава Марченка ... 10
- • **В неволі темноти**, комедія з життя наших виселенців в Америці, в 3-ох діях, Є. Луцика 25
- † **В Тарасову ніч**, драматична картина в одній дії, нап. (віршем) О. Кобець, з портретом автора і з образками в тексті ... 20
- • **Гей на Івана, гей на Купала**, оперетка в 1-ій дії, Петра Федисева ... 15
- • **Глитай** або **павук**, драма в 4-ох діях, М. Л. Кропивницького ... 45
- **Гостина св. Николая**, драматична гра в 4-ох виходах, Є. Калитовського ... 10
- • **Дай серцю волю, заведе в неволю**, драма в 5-ох діях, М. Кропивницького ... 40
- **Два дрючки і дина фіфка**, комедія в 1-ій дії, Івана Липольського ... 15
- • **Двоє**, драматичний малюнок на одну дію, Гавриїла Кобзара ... 10
- • **Дівочі мрії**, трагі-комедія в 6-ох відмінах, Семена Ковбля ... 50
- • **Добрі діти**, образ з життя американських школярів в 3-ох діях, Панька Клима ... 15
- • **Доки сонце зійде, роса очи виїсть**, драма в 4-ох діях, нап. М. Л. Кропивницький ... 40
- • **Душогуби**, драма в 5-ох діях, І. Тогобочного 35
- • **Душогубка**, драма в 4-х діях, Т. Трушевського 30
- • **Дячиха**, комедія в 4-ох діях, Т. С. Сулими ... 35
- † **Едельвайс**, песа в одній дії, нап. Єлисей Карпенко ... 15
- • **Єврейський розвод**, драма в 5-ох діях, Л. Суходольського ... 35
- • **Живий мертвець**, жарт на одну дію, Гавриїла Кобзара ... 25
- † **Живий труп**, драма в 6-ти актах, нап. Лев Н. Толстой, з великоруського переклав Петро Білоскурський ... 35
- • **Жидівка вихрестка**, драма в 5-ох діях, П. І. Тогобочного ... 50
- • **За друзі своя**, драма в 5-ох діях, В. П. Товстоноса ... 40
- • **За Неман іду**, оперета в 4-ох діях, В. Александрова ... 20
- • **Запорожець за Дунаєм**, оперетка в 3-ох діях зі співами і танцями, Г. Артимовського ... 25
- • **Запорожський клад**, комедія-оперета в 3-ох діях, Ванченка-Писанецького ... 20
- † **Земля**, драма в 4-ох діях, нап. Єлисей Карпенко ... 30
- **Зоря нового життя**, комедія в 4-ох діях, А. Ф. Кащенка ... 30
- **„З обіймів в обійми"**. — Сценки з червоних днів 1920 року в галицькому селі. В сій штуці виступає 22 особи. ... 35
- • **Іцко сват**, комедія в 1-ій дії, Із. Трембицького 10
- **Капраль Тимко** або **Що нас губить?**, народна мельодрама в 5-ох актах, І. Мидловського .. 20
- **Кара за гріх**, сумний образ з життя американського народа в 3-ох діях, написав Свій ... 35
- • **Катерина (Мужичка)**, драма в 4-ох діях, Ванченка-Писанецького ... 30
- † **Княгиня Любов**, староукраїнська драма-дума в трех діях, нап. С. Яричевський, з трема піснями в нотах, брош. 20, опр. ... 30
- **Козацьке сватання** на 3 дії ... 25
- † **Комедія про чоловіка, що оженився з німою**, жарт в двох актах, нап. А. Франс ... 20
- • **Кохання в мішках (Різдвяна ніч)**, водевіль в 1 дії зі співами (по Гоголю), С. Комишевацького. Ціна з партитурою ... 30
- † **Лікар-шуткар**, жарт в одній дії Молієра, брош. 20, опр. ... 30
- • **Мазепа**, історична драма в 5-ох діях, С. Комишевацького ... 35
- • **Майська ніч**, комедія в 3-ох діях, Т. Устенка-Гармаша (після М. Гоголя) ... 30
- • **Манігрула**, комедія в 1-ій дії зі співами і танцями, Я. Майданика ... 15
- • **Маруся Богуславка**, побитово-історична драма в 5-ох одмінах, М. Старицького ... 50
- • **Мати наймичка**, драма в 4-ох діях, І. А. Тогобочного ... 25
- † **Між двох сил**, драма на 4 дії, В. Винниченка 50
- **Монольоги ч. 1** ... 20
- **Монольоги ч. 2** ... 20
- **Монольоги ч. 3** ... 20
- **Монольоги ч. 4** ... 20
- **Мужики аристократи**, народний образ в 2-ох діях, Г. Цеглинського ... 15
- **Мужик паном**, комедія в пяти діях (переклад з данського М. Ценевенка). ... 25
- • **На відпуст до Київа**, комедія в 3-ох діях, П. Стеценка ... 30
- • **Наймичка**, драма в 5-ох діях, Ів. Тобилевича 35
- • **На сіножаті**, жарт на одну дію, Л. Яновської 25
- • **На старости літ**, образ з життя народа в 1-ій дії, І. Я. Луцика ... 10
- † **„Настоящі"**, комедія в одній дії, Олекси Бобикевича, з передмовою Василя Верниволі, брош. 20, опр. ... 30
- † **Наталка Полтавка**, українська опера в двох діях Івана Котляревського ... 25
- • **На тихі води, на ясні зорі**, сценічний образ з життя народу в 4-ох діях, а 7-ох відслонах, В. Держируки ... 25
- **Невольник**, драма в 5-ох діях зі співами і танцями. Усценізував Карпенко Карий (Тобилевич) після поеми Т. Шевченка ... 20
- • **Недолюдки**, бувальщина в 3-ох діях, Ванченка-Писанецького ... 30
- **Не клени**, образ з життя народа в 1-ім акті, Романа Сурмача ... 10
- • **Нещасне кохання**, драма в 5-ох діях, Манька 40
- • **Ніч під Івана Купала**, драма, в 5-ох діях зі співами і музикою М. Старицького ... 50
- † **Новоженці**, комедія в двох діях Бернштерне Бернсона, брош. 20, опр. ... 30
- **Ой, не ходи Грицю, та на вечерниці**, народна драма зі співами в 5-ох діях, М. П. Старицького ... 30
- • **Орися (В каламутній воді)**, малюнки з міщанського життя в 4-ох діях, А. Ф. Володського 25
- **Ох! не люби двох!**, оперета в 3-ох діях, А. І. Нагорянського ... 25
- • **Пан писар**, штука в 3-ох актах. Написав Г. Г. 20
- **Пан Штукаревич** або **Оказія, якої не бувало**, сільські сцени на 2 дії зі співами, С. Е. Зіневича ... 35
- • **Паяна штукарка**, жарт на 3 дії, А. Ф. Володського ... 30
- **Пекло в хаті**, образ з життя народа в 1-ім акті, Романа Сурмача ... 15
- • **Перший горальник**, фантастична картина в 3-ох діях, написав Лев Лопатинський (на основі казки Л. Толстоя), і **В святвин**, оповідання ... 40
- • **Пімста Жидівки** або **Чортове кубло**, драма в 5-ох діях зі співами і танцями, А. І. Козич-Уманської ... 40
- • **Пімста за кривду**, драма в 5-ох діях зі співами і танцями, В. Г. Казанівського ... 30
- • **Повернувся із Сибіру**, драма в 5-ох діях, Л. Яновської ... 35
- † **Понад наші сили**, драма в двох діях, нап. Бернштерне Бернсон, переклав А. Крушельницький ... 25
- • **По ревізії**, етюд в 1-ій дії, Марка Л. Кропивницького ... 20
- † **По ревізії**, етюд у 1-ій дії, М. Кропивницького, в пер. словом В. Верниволі, брош. 20, опр. 30
- • **Пошились у дурні**, комедія-оперетка в 3-ох діях. М. Л. Кропивницького ... 35
- **Правда все горою**, образ з життя народа зі співами в 3-ох актах, Р. Сурмача ... 25
- • **Прометей**, драматичний уривок, Й. В. Гетого (переклав М. Слабінський) ... 15
- • **Простак** або **Хитрощі мінки перехитрені москалем**, комедія в 1-ій дії, Васила Гоголя 20
- † **Розладде**, драма в 4 актах, нап. Дмитро Николишин, брош. 40, опр. ... 55
- † **Роман Великий**, трагедія в пяти діях, Василя Пачовського ... 1.25
- † **Сальоме**, драма Оскара Уайльда, з портретом автора і з передмовою Б. Л. ... 60
- • **Самопалка**, картина з революційного життя на Україні в 2-ох діях, В. Шопінського ... 35
- **Сатана в бочці**, комедія зі співами в 1-ім акті 10
- **Сватанне на Гончарівці**, оперета на 3 дії, Гр. Квітки-Основяненка ... 35
- **Свекруха**, комедія в 3-ох діях, Л. Лопатинського ... 25
- • **Свекруха Євдоха**, образок сценічний в 3. діях 20
- • **Свідки**, сценічний жарт на одну дію, Миколи Курцеби ... 15
- **Соколики**, комедія в 4-ох діях, Григорія Цеглинського ... 35
- **Страйк**, сценічний образ з життя хліборобів в Галичині в 3-ох діях, Н. Струтинського ... 20
- † **Так вам треба**, іграшка в одній дії з музиками, танцями, співанками, Ю. Федьковича, брош. 20, опр. ... 30
- • **Тарас Бульба під Дубном**, драма в 4-ох діях, К. Ванченка-Писанецького ... 35
- **Тато на заручинах**, міщанська пригода в 1-ій дії, Григорія Григорієвича ... 10
- • **Терновий вінок** або **Жертви царизма**, драма на 4 дії, В. Сиротенка ... 50
- • **Трійка гільтаїв**, комедія в 5-ох діях зі співами і танцями, М. Нестроя ... 35
- **Украдене щасте**, драма з сільського життя в 5-ох діях, Івана Франка ... 25
- † **Фавст**, трагедія, нап. Й. В. фон Ґете, з німецької мови віршований переклад Д. Загула, з передмовою і з портретом автора та 12 ілюстраціями Ліцен-Маєра ... 45
- † **Хазяїн**, комедія в 4-ох діях Іван Тобилевича (Карпенка Карого), із переднім словом і поясненнями проф. Г., брош. 40, опр. ... 55
- • **Халепа**, жарт з артистичного життя на одну дію, Ю. Яворенка ... 20
- • **Хмара**, в 5-ох діях, зі співами і танцями, А. Л. Суходольського ... 40
- **Хто винен**, драма в 3-ох діях, Остапа Леся ... 15
- † **Цезар і Клеопатра**, історія, в 5-ти актах, нап. Бернард Шов, пер. О. Пашук ... 35
- • **Циганка Аза** або **Хата за селом**, драма в 5-ох діях зі співами і танцями, нап. І. К. Галясевич, пер. Єронім Калитовський ... 50
- • **Циганка красавиця**, комедія в 3-ох актах, Гр. Г. Солодковича ... 25
- • **Червона свитка**, комедія в 4-ох діях, В. Держируки ... 20
- • **Щасливий край**, жарт в 1-ій дії, Гр. Коваленка 15
- • **Як вони женихалися**, жарт на одну дію, А. Володського ... 25
- • **Як ковбаса та чарка, то минеться й сварка**, комедія в 1-ій дії, М. П. Старицького ... 20
- † **Як козам роги виправляють**, фрашка в 1 відслоні, Ю. Федьковича, брош. 20, опр. ... 30

КНИЖКИ В АНГЛІЙСЬКІЙ МОВІ.

- **The Ukraine**, by Bedwin Sands ... 1.50
- **Ukraine, the Land and its People**, by Stephen Rudnitsky ... 1.75

ПІДРУЧНИКИ ДЛЯ ОСЯГНЕННЯ ГОРОЖАНСТВА.

- **A New English System For New American Citizens, Part 1** ... 50
- **A New English System For New American Citizens, Part 2** ... 75
- **Beginner's Book**, Ladies' Edition ... 60
- **Beginner's Book**, Men's Edition ... 60

† РУССКАЯ БИБЛІОТЕКА.
Твори російських клясиків.

- Л. Н. Толстой, **Анна Каренина**, романъ въ восьми частяхъ, два тома, опр. ... 3.50
- Ѳ. М. Достоевскій, **Братья Карамазовы**, романъ въ четырехъ частяхъ съ эпилогомъ, два тома, опр. ... 3.50
- И. С. Тургеневъ, **Отцы и дѣти**, романъ въ XXVIII главахъ; **Накануне**, романъ въ XXXV главахъ, опр. ... 1.75
- М. Е. Салтыковъ, **Господа Головлевы**, опр. .. 1.75
- И. А. Гончаровъ, **Обломовъ**, романъ въ четырехъ частяхъ, опр. ... 1.75
- Ѳ. М. Достоевскій, **Преступленіе и наказаніе**, романъ въ шести частяхъ съ эпилогомъ, опр. 1.75
- И. С. Тургеневъ, **Дымъ**, романъ въ XXVIII главахъ; **Дворянское гнѣздо**, романъ въ XLV главахъ съ эпилогомъ, опр. ... 1.75
- А. П. Чеховъ, **Лишние люди**, очерки и разсказы, опр. ... 1.75
- Л. Н. Толстой, **Война и миръ**, романъ въ четырехъ томахъ ... 7.00
- И. С. Тургеневъ, **Новь**, романъ въ XXXVIII главахъ; **Рудинъ**, романъ въ XII главахъ съ эпилогомъ, опр. ... 1.75
- Л. Н. Толстой, **Такъ что же намъ дѣлать? О жизни**, опр. ... 1.75
- А. П. Чеховъ **Житейская мелочь**, очерки и разсказы, опр. ... 1.75
- И. С. Тургеневъ, **Записки охотника**, опр. ... 1.75
- Л. Н. Толстой, **Царство Божіе внутри васъ**, христіанство не какъ мистическое ученіе, а какъ новое жизнепониманіе, опр. ... 1.75
- Ѳ. М. Достоевскій, **Идіотъ**, романъ въ четырехъ частяхъ, два тома, опр. ... 3.50
- Н. В. Гоголь, **Похожденія Чичикова или Мертвыя души**, поэма, опр. ... 1.75
- А. П. Чеховъ, **Степь**, разсказы и повѣсти, опр. 1.75
- И. С. Тургеневъ, **Андрей Колосовъ**, повѣсти и разсказы, опр. ... 1.75
- А. П. Чеховъ, **Дуэль**, разсказы и повѣсти, опр. 1.75
- И. С. Тургеневъ, **Затишье**, повѣсти и разсказы, опр. ... 1.75
- Н. В. Гоголь, **Вечера на хуторѣ близъ Диканьки; Миргородъ**, опр. ... 1.75
- Л. Н. Толстой, **Дѣтство, Отрочество, Юность**, повѣсти, опр. ... 1.75
- Ѳ. М. Достоевскій, **Бѣсы**, романъ въ трехъ частяхъ, два тома, опр. ... 3.50
- А. П. Чеховъ, **Черный монахъ**, разсказы и повѣсти, опр. ... 1.75
- А. П. Чеховъ, **Мужики**, разсказы и повѣсти, опр. ... 1.75
- И. С. Тургеневъ, **Вешнія воды**, повѣсти и разсказы, опр. ... 1.75
- В. М. Гаршинъ, **Собраніе сочиненій**, опр. ... 1.75
- И. С. Тургеневъ, **Пунинъ и Бабуринъ**, разсказы и стихотворенія, опр. ... 1.75
- А. П. Чеховъ, **Драмы и комедіи**, опр. ... 1.75
- И. С. Тургеневъ, **Сцены и комедіи**, опр. ... 1.75

ВКАЗІВКИ ДЛЯ ЗАМОВЛЯЮЧИХ КНИЖКИ. — Кождий замовляючий книжки повинен виписати зразно всі титули книжок, які йому подобались і обчислити загальну належитість за книжки. Гроші належить посилати через почтовий або експресовий мані-ордер. Адреса замовляючого мусить бути написана як найдокладнійше. Мешканці по малих місцевостях повинні при замовлюванню книжок посилати 10 центів на реджістер. За недоручені книжки коли замовляючий не присилав на реджістер 10 центів, книгарня не [illegible]. — Замовлені книжки висилаємо [illegible] почтою. Гроші належить посилати наперед.

ДЛЯ ТИХ, ЩО ХОТЯТЬ ЗАНЯТИСЬ РОЗПРОДАЖЮ КНИЖОК, ДАЄМО ЗНАЧНИЙ ОПУСТ.

Гроші належить посилати на почтовий або експресовий мані-ордер на імя, яке подаємо у понисшій адресі.

„SVOBODA", 83 Grand Street, Jersey City, N. J.